

A HÓNAP EMBERE

1962-ben egy októberi napon az otthonteremtés kényszere arra indított egy fiatal orvost, hogy elhagyja szeretett városát Szegedet, s barátai hívására egy számára ismeretlen, idegen városba érkezzen. Küzdelmes, sokszor embert próbáló, de hittel és meggyőződéssel végzett munka révén vált a város polgárává, mely befogadta őt és családját, s melyhez ma már ezer eltéphetetlen szállal, erősen kötődik, s bár nem szülőhelye, de otthonának tart.

Nekünk, a Bölcsődei Igazgatóság dolgozóinak nagy megtiszteltetés, hogy személyesen is ismerhetjük őt, hiszen dr. Koncz József a mi Igazgató Főorvosunk.

A 40 éves jubileum kapcsán kerestem fel őt, s kértem tőle interjút újságunk olvasói számára.

A szerkesztő

Péntek Ágnes (P.Á.) -Főorvos Úr! Amikor megkerestem, hogy riportot készíteni Önnel, nagyon kedvesen azt mondta, hogy már olyan sok interjút adott, hogy nem biztos tud újat mondani nekem. Elkezdtem anyagokat gyűjteni, s valóban van abban valami igazság, amit akkor nekem mondott. Én azért mégis megpróbálom. Induljunk el a kezdetektől jó?

Dr.Koncz József (K.J) - Jó, induljunk!

P.Á. *Mire emlékszik legszívesebben a gyermekkorából? Vannak olyan élményei, amelyek a későbbi élete folyamán meghatározónak bizonyultak?*

K.J - Természetesen. A családi környezet, ahonnan az ember elindul szerintem alapvetően meghatározza a későbbieket. Az a fajta gondolkodás, szemlélet, amely a családi közösséget jellemzi biztos, hogy egy életre kihat. Az olyan család, mint az enyém is nehéz körülmények között induló család volt. Az édesapám gyógynövénykereskedő volt a 39-es évek második felétől, mert addig ő egyszerű napszámosember. Keresztszüleinél élt, ott a gazdaságban segédkezett. Édesanyámék hatan voltak testvérek, nagyon egyszerű paraszti családban. Ha két ilyen szegény sorsú ember összekeverül, akkor az életet nyilván részben tőle is függ. Édesapám egy jó képességű, veleszületetten értelmes, többre vágyó ember lehetett, aki elindult kiemelkedni abból a közegből. Amellett, hogy kereskedő volt méhészkedett, de szerette a földet egész életében ezért földműveléssel is foglalkozott. Tehát ő elkezdett kiemelkedni a szegény

családból és iskolai végzettséget tekintve, nagyon sokra vitte. Nyilván egy ilyen közegből kiemelkedni, rengeteg szívósságot, akaraterőt, ambíciót, kitartást, célirányos munkát kíván. Ebben élve gondolom, hogy rám is ragadt ebből. Nyilván ő határozta el, hogyha neki nem is volt lehetősége, hogy tanuljon, a gyerekeit taníttatta. Így kerültem én is gimnáziumba egész fiatalon, még kisgyermekként, - akkor más volt a gimnáziumi rendszert -, a váci piaristákhoz. Kollégiumba mentem, ami egész más életet jelentett egy kisgyermek számára. Az akkori gyerekek nem a mai gyerekek. Ma már sokkal nyitottabbak a gyerekek. Egy 8 évesnek, 6 évesnek teljesen mást jelent az, ha kikerül a családból. Az én unokáim bejárták már belföldet, külföldet, én meg akkor mentem ki először igazából a szülőfalumból, a családi háztól, ahova kötődtem. 12 évesen elszakadva a szülőktől, idegen környezetben borzasztó volt. Persze, hogy meghatározza az ember életét az a közeg, amelyikből kiindul. A család adott nekem is olyan indítást, szemléletet, amely egész életemet végig kísérte. A családszeretetet, a család érdekében tenni, hogy mindig többre vinni, mindig többre vágyani, nem elégedetlenkedni, hanem sokat dolgozni. Ez volt az én apám és anyám szemlélete. Nem az, hogy minél kevesebbet dolgozni, minél többet keresni. A családom és a szüleim gondolkodása a jövőről, a világnézetünk alapvetőek voltak. Igazából nem is tudja az ember meghatározni, hogy konkrétan melyik élmény volt a meghatározó.

Elmesélek egyet. Kálló egy kis falu, a Gödöllői Erdőgazdasági részhez tartozott. Akkor az volt a szokás, hogy az apa nehezebb munkát végzett, az anya otthon vezette a háztartást, a gyerekeket is munkára szoktatták. A húgommal elmentünk az erdőbe és hátton hoztuk haza a száraz ágakat. Kötéllel felkötöttük a hátunkra, amennyit éppen lehetett. Ha három darab volt, három darab. Nem az volt a lényeg a nevelésben, hogy akkora terhet cipeljek, hogy összeesek, hanem hogy részt vegyenek abban a munkában, amire a családnak szüksége van. Ezek biztosan meghatározóak mert látja most is eszembe jutott. Sok ilyen van még ami a munkához, családszeretethez, békességhez kötődik. A másik fontos tényező az induláshoz az iskola. Először az otthoni iskola. Ha az embernek van olyan tanítója, akihez kötődhet, szerencséje van. Meghatározó, hogy milyen szemléletet ad, hogy viszonyul hozzá, lát-e benne valamit, ösztönöz-e arra, hogy többre vigye. Mert az is kell, hogy az iskola is adjon terepet a szülői akarat mellett. Minden embernek van bizonyos képessége, de hogy mivé alakul az ugye több tényezőtől függ. Egy biztos, hogy egy tanító is nagyon fontos tényező, hogy abból a képességből mivé alakítja azt az embert.

Akkor nekem, hála istennek, volt egy tanítóm, - Isten nyugtassa már ő is meghalt - , Tóth Barna bácsi, aki látott bennem valamit. Mert a faluban akkor a tanító, a kántor, a pap meg az orvos voltak azok, akik feladatuknak tekintették, hogy abból a faluból a jó képességű gyermekek tovább tanuljanak.

P.Á. *Akkor ez olyan volt, mint a tehetséggondozás?*

K.J. Pontosan. Ők ismerve a gyerekanyagot, azokból meghatározták, kik menjenek tovább. Akkor bizony eljött édesanyámhoz a tanító bácsi, az esperes úr, és mondták édesanyámnak, hogy ez a Jóska gyereket taníttatni kéne. Bátorítottak, meg ösztönözték az édesanyámat. Nyilván az volt a legnagyobb szerencse, hogy édesapám augusztusban hazajött a háborúból, mert ő biztos pontot jelentett. Hát így kerültem én egyházi iskolába. Ezek szép évek voltak, érdekesek, így visszatekintve. Más világ, más szellem volt. Nem akarok szerénytelen lenni, főleg nem hivalkodni, de mégiscsak jó érzés így visszaemlékezve, hogy egyike lehetek azoknak, akik abból a kis faluból elindultak az értelmiségi pályán. Hárman, négyen voltunk, akik akkor és onnan indultak el.

P.Á. *Erre büszke is lehet, adott esetben még a falu is. Főorvos Úr! Észrevette már, hogy milyen véletlen egybeesések vannak az életében? Éppen akkor érkezett Szolnokra, amikor lehetőség nyílt otthonra lépni, új feladat, kihívás várta. Hisz a véletlenekben?*

K.J. Az adott esetben lehet a véletlenek játéka is. Ha az ember bekerül egy közösségbe, adott esetben a véletlen is kell ahhoz, hogy összejöjjenek úgy a dolgok, hogy az jó a közösségnek és az egyénnek is. A véletlen legfeljebb csak az alkalom, hogy ez egyáltalán elindult, a többi már gyakorlatilag nem hiszem, hogy a véletlen műve. Az ember, ha vállalt valamit, akkor azt nagyon tudatosan kell, hogy csinálja valami célja kell legyen, legyen tartása. Én vállalom, én megcsinálom, s egyféleképpen lehet valamit csinálni, jól csinálni.

Véletlen lehet az is, hogy én egyáltalán orvos lettem. Meg aztán az, hogy éppen Szolnokra kerültem és pont akkor kerültem Szolnokra, amikor itt olyan vezetőre, egészségügyi vezetőre volt szükség, aki megpróbál tevékenyen részt venni a város fejlesztésében. Nekem szerencsém volt, mert volt lehetősége az embernek, hogy kibontakozzon, vagy éppen aktív legyen, hogy szerepet tudjon vállalni egy város egészségügyi fejlődésében. De a városnak is érdeke volt, hogy olyan személy jöjjön, aki kész, képes arra, hogy egy végtelenül elmaradott a maga képességével, de a közösség erejével. Enélkül egy ember nem sokat ér.

P.Á. *A város fejlődése ebben az időben valóban nagyléptékben mérhető. Mondott valamire nemet, amit később megbánt?*

K.J. Egy ember az élete során nagyon – nagyon változik. Ha úgy tud változtatni – azt hiszem ez képesség, készség kérdése is -, hogy az akaratát ne akarja mindenáron keresztül vinni akkor szerencsés alkat. Én egy viszonylag demokratikus vezetőnek tartom magam. Úgy gondolom, ha van egy közeg, ahol a közösség véleményére érdemes figyelni és ha a vezető odafigyel lesznek kezdeményezők. Aztán van olyan helyzet amikor a vezető magára van hagyva. Na most az én indulásom például ilyen volt, mert gyakorlatilag magamra voltam hagyva és csak a későbbiek során lehetett elmondani, hogy kialakult egy közösség, amelyekkel meg lehetett a távlatokat, hogyanokat beszélni. Igazából annak, hogy nemet is mondtam – e, ennek a folyamatnak a részeként tudom értékelni. Mert mikor bánja meg az ember? Akkor bánja meg az ember a nem kimondását, ha a nem kimondás akadályozza a fejlődést. Én úgy érzem, ilyen nemet nem mondtam ki, ami akadályozta volna a fejlődést. Ez most lehet nagyképűen hangzik, de azt gondolom, hogyha nekem mondtak olyat amire építeni lehet, arra nem mondtam nemet.

P.Á. *Az előbb említette a munkatársak és a közösség szerepét. Kik azok a meghatározó személyek, akik fontos szerepet játszottak a szakmai életében?*

K.J. Sokan vannak. Tudatosan nem nevesítek senkit, valóban nagyon sokan vannak. Én arra vagyok büszke, hogy akik nekem segítettek abban, hogy ez a város itt legyen, ahol van azokat az embereket mind magam választottam. Ez az is jelzi, hogy én ettől a várostól igazából a város vezetőitől már a kezdet kezdetén bizalmat kaptam és azóta folyamatosan élvezem ahogy ezt a Szolnokról szóló könyvben le is írtam. Ez egy hihetetlen nagy dolog. Főleg abban az időszakban amikor azért különböző szervek keményen beleszóltak a vezetők kiválasztásába. Én most elmondhatom, hogy magam választottam a vezetőket. Nagy csalódásaim nem voltak az életemben az emberek kiválasztásánál. Ezek szerint jó ráérzéseim voltak, hogy kiben mit látok emberi oldalról nézve, akikkel együtt dolgoznék, aki tudja vállalni és követni az én szemléletem.

Alapvető dolog, hogy közös gondolkodás legyen a vezetők között, akár a munkateljesítményt, akár az emberekhez való viszonyát, kapcsolatát nézzük. Amikor én idekerültem az egészségügyi osztály vezetője lettem és az osztály tevékenységi körébe tartozott a gyógyítás ellátás, annak különböző területei, a szociális ellátás, a bölcsődei ellátás is. Igazából minden területnek orvosi és szakdolgozói szintjén is sikerült megtalálni azt a személyt azt a

személyiséget, aki képes volt végrehajtani azt, amit elképzeltem. Így képesek lettünk arra, hogy olyan ellátást szervezzünk és működtessünk, amely talán mások számára is példa értékű.

P.Á. *Ha az Igazgatóságra, az itt eltöltött 23 évre gondolunk, mire a legbüszkébb amire legszívesebben emlékszik?*

K.J. Igazából erre vagyok a legbüszkébb, mert az alkotás a legnagyobb dolog. Arra ráérezni, hogy egy ellátó rendszert milyen keretek között legcélszerűbb, leghatékonyabb, és legkorszerűbb működtetni, a vezető legnagyobb erénye. Ebben az időszakban valóban óriásit fejlődött a szakma, ehhez megfelelő keretekre volt szükség. Aztán azt tovább fejleszteni azzá, ami, amely ma már általános szervezeti forma az országban. Erre büszke lehetek, azt hiszem nem csak én. A másik amire büszke lehetek, hogy belekerültem egy olyan körbe, ahol az ember ismereteit tovább adhatta és országos kihatásúak. Ennek munkatársaim is részesei.

P.Á. *Van olyan terve, elképzelése, ami még nem válhatott valóra? Olyan álma, ami még nem teljesült?*

K.J. Egy álmom megvalósulása még nem teljes. A bölcsődei gondozónők szakmai képzettsége tekintetében jelentős változásokat értünk el. Több éven át küzdöttünk azért, hogy hozzáférhetőbbé kell tenni a gondozónők számára a felsőfokú képzettséget adó szakgondozónői képzést. E képzés decentralizálását sikerült megoldani. A szolnoki gondozónők több mint 50%-a megszerezte ezt a képesítést, szemben az országos 22%-os átlaggal. Minden törekvésem arra irányul, hogy a gondozónők szakirányú főiskolai végzettséget szerezzenek és végzettségüket tekintve is kisgyermeknevelővé váljanak. Ha ezt még aktív vezetőként megélhetem akkor elmondhatom, hogy minden fontos dolog teljesült, amit szakmai célkitűzésként magam elé tűztem.

P.Á. *Mennyiben jelentett nehézséget vagy könnyebbséget, hogy nagyrészt női munkatársai voltak, vannak?*

Kérem szépen, mióta a pályán vagyok, nekem nagyrészt női munkatársaim voltak mindenhol. Amikor a klinikán dolgoztam, az orvosok ott is nők voltak többségében. Mikor Szolnokra kerültem az egész ellátást tekintve is nők voltak többségében, mert a körzeti orvosok, gyermekorvosok nagy része is nő volt. Megmondom őszintén, hogy én a nőkkel nagyon szeretek dolgozni. Megbízhatóak, lelkesek, lelkesíthetők. A férfiak már nem annyira lelkesek, ők racionálisabban gondolkodnak. Én azt hiszem az a jó munkahely, ahol azért vannak férfiak

is. Nem tudom kimondható-e, hogy a női vezető jobb, vagy a férfi. Úgy gondolom ez egyéniségtől, személyiségtől függ, de azt hiszem a férfiaknak jobb nőket vezetni, és valószínű, hogy a nőknek is jobb, ha férfi vezető van, mintha női.

P.Á. *Összegzőképpen mit üzen az olvasóknak?*

Soha nem legyenek megelégedettek. Ami ma jó, az holnap nem. Mindig holnaputánban kell gondolkodni, ez visz előre. Az óriási előny hogyha mi, vagy az, akiről éppen szó van, - ez lehet egy igazgató, vagy gondozónő -, mindig előrébb járjon gondolkodásban, mint aki őket irányítja. Erre csak akkor képes, ha nagyon sokat tanul. Nagyon sokat tanuljanak, nagyon sokat olvassanak, keressenek minden lehetőséget, hogy tapasztalatokat szerezzenek és ezt értelmesen okosan építsék be a mindennapi munkájukba. Legyenek ambiciózusak tehát akarjanak, ne várjanak soha készet. Az nagyon rossz tanácsadó, ha csak élek, „langyos vízben lubickolok”. Sokszor a kockázatot is vállalni kell, merni kell bátornak lenni.

Most mondok egy szót: őszinteség. Őszintének kell lenni önmagunkhoz és másokhoz is. Előbb önmagunkhoz. Ebben nagyon reálisnak kell lennünk. Erre kell törekedni. Ezek nem könnyű dolgok, de megvalósíthatók. Még egyet mondok, szeressék mindig, amit csinálnak és egymást is. Az mindennek az alapja, hogy szeressék és mindenben segítsék egymást. Legyenek egymással megértőek. Kívánom, hogy mindenkinek a gondolkodását, előreívő gondolatok vezéreljék. Meggyőződésem, ha ilyen módon gondolkodva élik az életüket, akkor öröm lesz a munkájuk, eredményes lesz tevékenységük, talán még a családi életük is.

Köszönöm a beszélgetést.

A riportot készítette: Péntek Ágnes

(Könyvtári Hírmondó I. évfolyam, 5.-6.szám szeptember – október)